

hirdetés

2016. április. 17. 17:00 · ITTHON

Egyetemi rangsorok: miért maradnak le a magyarok?

szerző:
Riba István

f 13211

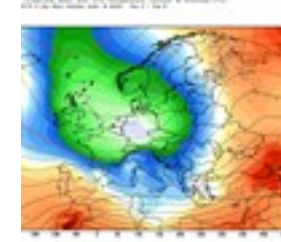
4

Vitatott az értékük, mégis minden egyetem előbbre szeretne kerülni a világ felsőoktatási intézményeit rangsoroló listákon. Sok pénz múlhat ugyanis a helyezésen, amit a diákok is figyelnek. Így aztán nem ritka, hogy az intézmények trükköznek. Elmondjuk, hogyan.

Felbolydult a világ felsőoktatása 2003-ban, amikor a sanghaji Csiao Tung Egyetem oktatási szakértői elkészítették Academic Ranking of World Universities (ARWU) nevű rangsorukat. Azóta szinte csak egyetlen gondolat él az egyetemi vezetők fejében: hogyan lehet elérni, hogy intézményük a sanghaji és a nyomában született többi nemzetközi rangsorban minél jobb helyre kerüljön? Egy 2009-es felmérés szerint a világszerte megkérdezett felsőoktatási vezetők közel háromnegyede arra vágyik, hogy egyeteme a saját nemzeti rangsor legjobb felső tizedébe, a nemzetközi listákon pedig a legjobb 25 százalékba tartozzon (világszerte 11 ezer felsőoktatási intézmény van, ezeknek legfeljebb a tizedét szokták minőség alapján elemezni).

ITTHON

tegnap · hvg.hu

Szokatlan hideg tör be országba - térkép

Hideg levegő árasztja el hétvégén a kontinens nagy részét, Északon Európában nem lesznek ritkábbak sem, itthon szombattól...

tegnap · hvg.hu

Ab: nem alkotmányos erdélyi magyar szavak levélben, az Angliában nem

Orbán volt minisztere, Stumpf nem szavazta meg, de az Ab v szerint egyáltalán nem gond, magyarországi...

A legszebb ajándékok azok, akik a legjobban szeretsz

megnézem

A legszebb ajándékok azok, akik a legjobban szeretsz

megnézem

hirdetés

#menekültek

Magyarország több mint 500 menekült nyújtott védelmet tavaly

Külföldi hallgatók a szegedi fogorvosképzésben. Felfelé húznak

© Túry Gergely

„Sok a szakmai probléma a rangsorokkal, de törődni kell velük, oda kell figyelni rájuk” – mondta a HVG kérdésére Szabó Gábor, a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) rektora is. Szerinte számít ugyanis a helyezés, hiszen az egyetem nemzetközi kapcsolatainak alakításában is szerepet játszik, de ha például az intézmény külföldi hallgatókat akar fogadni, akkor sem árt. „Az egyetemek ma már nem tehetik meg, hogy nem foglalkoznak a besorolásukkal” – állítja a rektor. Hiszen a rangsorok a média kedvencei, ha a felsőoktatásról van szó. Ráadásul a politikusoknak is jól jön az egyszerű, könnyen áttekinthető summázat – így például Orbán Viktor miniszterelnök is könnyen mondhatta, hogy legalább egy magyar egyetem kerüljön be a legjobb 200 közé. Azt viszont láthatóan nem mérte fel, mi is kell ehhez, illetve van-e esélye egy magyar egyetemnek a mai 501–600. helyről előrébb jutni.

Min alapulnak a rangsorok?

A sanghaji ARWU rangsorban kitüntetett szerepe van a Nobel-díjasoknak, akár oktattak, akár tanultak egy egyetemen. Ezt azzal szűkítik, hogy csak azokat veszik figyelembe az oktatók közül, akik a Nobel-díj elnyerésekor éppen az adott intézményben tanítottak (erre viszont sok kritika azt mondja, gyakori, hogy valaki a díjhoz vezető kutatását más egyetemen folytatta, mint ahol az elismeréskor tanított). Ezek mellett a tudományos teljesítményt jutalmazza a rangsor, mégpedig két angol nyelvű tudományos folyóiratban publikált cikkek, a legtöbbet idézett kutatók és két idézettségi adatbázisba (Science Citation Index-Expanded és a Social Science Citation Index) felvett cikkek száma alapján.

A QS és a THE rangsor is használ felméréseket, a QS a tudományos és a munkaadói presztízst méri, a THE pedig az oktatási és tudományos presztízst. A QS a Scopus adatbázisa alapján állítja fel idézettségi rangsorát, amelyet az adott intézmény tudományos dolgozóinak arányában ad meg, így a nagyobb intézmények nem élveznek előnyt ennek alapján. Emellett a QS a nemzetközi beágyazottság mérésére a külföldi hallgatók és tanárok arányát veszi alapul, s használja a

Az EU-ban több mint 330 ezer menedékkérő van, akiknek valamilyen védett státuszt. Magyarország nem a legrosszabb, persze a számokon látszik, hogy a menekültügyi vittük túlzásba.

Menekültekkel teli csónak borult fel a Mianmarban

Ne legyen zsir a hasadon

hirekazegeszssegre.com

Nem kell éhezned, hogy fogadjunk!
Fogyj éhezés és kinok nélkül!
Nézd!

hirdetés

HIRDETÉSFELHŐ

Huawei Y6 a Telekomtól!

Támogassa a hospice ápolást SZTE-nél

Céges Lenovo laptop beruházás

K&H lakáshitelek

diák/tanár arányt is.

A THE szintén ezt teszi, ám rangsora kialakításánál több mutatót vesz igénybe. Az oktatás mérésére a diák/oktató arány mellett használja az alapképzésben végzettek, a doktori végzettek, illetve a tudományos fokozattal rendelkező oktatók arányát, és az intézményi oktatási bevétel nagyságát. Külön mutatóként használja a kutatási bevételt, illetve az ipar részéről érkező bevételt is.

A mostani feltételek mellett nyilvánvalóan nincs. Ez nemcsak a magyar egyetemek hibája, hanem következik a rangsorok készítésének módszereiből is. Ezek ugyanis csak számszerűsíthető adatokkal képesek dolgozni; emellett készülhetnek ugyan közvélemény-kutatások egyes intézmények teljesítményéről, ám ez nyilván számos buktatót rejt magában. Ennek ellenére a sanghaji melletti másik két jelentős nemzetközi rangsor, a Times Higher Education (THE) hetilapé és a Quacquarelli Symonds (QS) cégé felméréseket is felhasznál. A THE arra kérdez rá a világban kiválasztott több ezer tudósnál, hogy melyik intézményt hogyan értékeli, a QS emellett még a munkaadók körében is felmérést végez. Ezzel az egyetemek reputációját méri, ám nyilvánvaló, hogy a nagynevű, már régóta a felsőoktatás élvonalába sorolt intézmények előnyt élveznek az ilyen felmérésekben. A munkáltatók pedig a legismertebb egyetemeken kívül alapvetően nem tudják belőni egy adott képzés minőségét, ráadásul a szempontjaik nem biztos, hogy az egyetemi oktatásnak kedveznek.

A munkáltatóknak a végzetek azonnali hadrafoghatósága a fontos, ezért nekik az számít, hogy volt-e már szakmai tapasztalata a munkavállalónak, az adott munkához milyen speciális ismeretei vannak, s emellett csak az olyan általános követelményeket támasztják a jelentkezővel szemben, hogy legyen terhelhető, jó kommunikációs készségű, csoportban tudjon dolgozni, beszéljen nyelveket. A munkáltatók informáltságára és véleményük felhasználásának korlátaira

jellemző – mesélte kérdésünkre Fábri György, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának docense, akinek éppen befejezés előtt áll a rangsorokról szóló könyve –, hogy például egy felmérésben előkelő helyre tették a Heidelbergi Egyetem gazdasági képzését, holott ott nincs is ilyen oktatás.

A rangorkészítők egyébként maguk is megpróbálnak olyan további listákat készíteni, amelyekkel „megszelídíthetik” az általános hierarchián hátrébb álló, ám magukat kiválónak tartó intézményeket. Az ARWU, a QS és a THE ezért szakterületi besorolásokat is készít, s nyilván jobban mutat, ha egy egyetem ezeken már bekerül az első 200-ba: például az ELTE a sanghaji rangsorban fizikából, az SZTE pedig a QS nyelvészeti listáján a 101–150. helyre. A THE több más típusú sorrendet is felállít, például a legfeljebb 50 éve alapított egyetem vagy a 400 évesnél öregebb intézmények legjobb 25-ös rangsorát. Emellett húsz országból összesen 2200 HR-es szakember és 2400 cégvezető megkérdezésével készítenek munkáltatói rangsort is.

Az adatok tehát fontosak a rangsorok összeállításához, de a képzés minőségét nem igazán sikerül számokkal mérni. Általában a magasan jegyzett oktatók diákokhoz viszonyított számát vagy a tantervben előírt idő alatt végzettek arányát szokták használni, de ezek egyike sem köthető igazán az oktatás minőségéhez. Kimutatják még egyes rangsorokban a nemzetközi beágyazottságot is, azaz

milyen arányban vannak külföldi diákok vagy külföldi tanárok az intézményben. Azzal is próbálkoztak a rangorkészítők egy időben, hogy az egyetemeket kérték meg egyes adatsorok elkészítésére, ami rövid idő alatt kudarcba fulladt, hiszen az egyetemek rájöttek, milyen adatokat kell bemutatniuk ahhoz, hogy a minél jobb helyezésüket bizonyítsák.

Így tehát nem maradt más, mint külső, független adatforrásokhoz fordulni, náluk azonban főleg olyan számok vannak, amelyek a kutatási szférához kapcsolódnak. Az idézettségi indexeknek, publikációs adatbázisoknak és azok különböző szempontú feldolgozásának nagy hagyománya van, így ebbe az irányba fordult mindegyik rangorkészítő, azaz a fő szempont a kutatási teljesítmény lett.

Ennek egyik problémája, hogy a nemzetközi kutatási adatbázisok alapvetően természettudományi alapokon nyugszanak. A mérésüknek kiforrott technikája van – még ha ezt számos vita kíséri is –, míg a társadalomtudományi, de főleg a bölcsészettudományi terület értékét a nemzetközi kutatás-mérés nem képes jól kezelni. Egy magyar nyelvű történettudományi folyóiratban publikált, bármilyen értékes tanulmány sohasem szerezhethet írójának olyan nemzetközi értékelést, mint egy kémiai vagy fizikai cikk valamelyik neves angol nyelvű kiadványban.

A rangsorok ilyen kialakítása a kutatásra többet fordító, a jó kutatókat ezért magukhoz vonzani tudó intézményeknek kedvez. Az ARWU-listán például külön 20 százalékos súlyt kap az értékelésben a két angol nyelvű folyóiratban (a

Nature-ben és a Science-ben) publikált cikkek száma. Ez persze ahhoz vezetett, hogy az angol nyelvű intézmények dominálják a rangsorokat, az ARWU-nál például az első százban 68 ilyen intézmény van, s közülük 51 amerikai.

Nem véletlen, hogy a német és főleg a francia egyetemek emiatt is támadják a jelenlegi értékeléseket. A franciák Nicolas Sarkozy elnöksége alatt indítottak átfogó felülvizsgálatot helyezéseik miatt, s az EU-t is arra ösztönözték, hogy legyen külön európai egyetemi hierarchia is. El is indult a Multiranking projekt – éppen a múlt héten mutatták be a 2016-os feldolgozásuk eredményét –, ám ez a neve ellenére nem rangsor. A hosszú előkészítés, sok-sok adat begyűjtése és

feldolgozása során ma részletes, széles körű adatbázis áll ugyan rendelkezésre, ám a készítők nem vállalták a rangsorolást, mindössze négy kategóriába osztják az egyetemeket. Arra jó a Multiranking, hogy szakértők, illetve szakmai folyóiratok elemezzék, mely területeken erős, melyeken gyenge egy egyetem, egyvalamire azonban nem alkalmas: a média figyelmének felkeltésére. Ez pedig azt is jelenti, hogy a Multiranking az intézmények számára sem jól kommunikálható, a marketingjükben nem tudják felhasználni.

A marketingszemponatok, így a rangsorok figyelembevétel az egyetemi stratégia kialakításánál amúgy is számos veszéllyel járhatnak – hívta fel a figyelmet Fábri György. Öncélú lehet a jobb helyezésre törekvés, hiszen ha az intézmények a rangsorokban előbbre akarnak lépni, akkor értelemszerűen az indikátoroknak kell megfelelniük. Ez viszont felveti azt a kérdést, hogy ez-e az intézmény, illetve a diákok érdeke? Visszafogja-e az intézmény a bölcsészképzést, vagy több pénzt ad-e a kutatásra, az oktatás kárára, csak azért, hogy jobb helyezést érjen el a rangsorban? Előfordult már, hogy egy ország valós ottlét nélküli szerződésekkel rendkívüli mértékben megnövelte a külföldi professzorok arányát, így próbálva előbbre kerülni a rangsorokban.

Az első száz egyetem, országonként, különböző rangsorokon

	ARWU	THE	QS
Egyesült Államok	51	39	30
Nagy-Britannia	9	16	18
Svájc	4	2	4
Japán	4	2	5
Kanada	4	4	4
Franciaország	4	1	2
Ausztrália	4	6	7
Németország	4	9	4
Svédország	3	3	2
Hollandia	4	8	5
Belgium	2	1	1
Dánia	2	1	1
Izrael	2	-	-
Finnország	1	1	1
Norvégia	1	-	-
Oroszország	1	-	-
Szingapúr	-	2	2
Új-Zéland	-	-	1
Kína	-	2	4
Hongkong	-	2	4
Dél-Korea	-	1	3
Tajvan	-	-	1
Írország	-	-	1

Nyugati kijárat

Nem lehetetlen bekerülni a képzésekre, de a hallgatói helyekért igen éles a verseny – erre számíthatnak azok a középiskolások, akik magyar egyetemek helyett a világ legjobb felsőoktatási intézményeit célozzák meg. Akik a nemzetközi rangsorokat évről évre vezető Harvardon, Stanfordon, Columbián vagy éppen Oxfordban tanulnának tovább, azoknak nem csak nagyon jó angolnyelv-tudásra, kitűnő tanulmányi és érettségi eredményekre van szükségük. „Meggyőző tanári ajánlólevél és ütős motivációs levél mindenképpen kell. Jó kiindulópont lehet egy dobogós helyezés valamelyik magyar vagy nemzetközi tanulmányi versenyen, és fontosak az iskolán kívüli tevékenységek is, például az önkéntes vagy a diákszervezeti munka” – mondta a HVG-nek Lévai

Balázs, a külföldi továbbtanulásra készülő diákokkal foglalkozó Engame Akadémia alapító-ügyvezetője.

A világrangsorok élén álló, jellemzően amerikai és brit egyetemek elsősorban olyan középiskolásokat keresnek, akik bizonyítani tudják elhivatottságukat, a kiválasztott szakhoz passzoló programban vesznek részt, gyakornoki munkát végeznek, vagy például – az Engame egyik öregdiákja többek között ennek köszönheti hallgatói helyét a University College London egyik képzésén – a témájukba vágó blogot vezetnek.

A felkészülést így már évekkal a jelentkezési lap leadása előtt érdemes elkezdni. Az Engame és a hasonló profilú Milestone Intézet például többéves komplex felkészítő programot kínál középiskolásoknak, évenként 400–500 ezer forintért – igaz, mindkét intézetben vannak ösztöndíjas helyek –, de a HVG számításai szerint az is legalább százezer forintos kiadásra számíthat, aki egyedül vág neki a felvételinek. Az amerikai elit egyetemekre jelentkezőknek például meg kell szerezniük a TOEFL nyelvvizsgát, amelynek díja 220 dollár, vagyis körülbelül 60 ezer forint, de általában egy felvételi interjú is vár a jelentkezőkre, akiknek a külföldi érettséginek megfelelő SAT vagy ACT vizsgát is le kell tenniük. És mivel 75 százalékosnál gyengébb eredménnyel szinte lehetetlen bekerülni a rangsorok élén álló egyetemekre, a legtöbb diák magántanárral is gyakorolja a feladatsorokat.

Bár a bekerülés feltételei mindenhol szigorúak, a felvételi arány nem rossz. A Milestone friss felméréséből kiderül: a rangsorok élén álló brit egyetemekre 2073 magyar diák közül 358 jutott be 2015-ben, Oxford és Cambridge a hazai jelentkezők 17 százalékának felvételi kérelmét fogadta el. Azoknak a középiskolásoknak könnyebb a dolguk, akikre valamelyik nyugat-európai, ázsiai vagy amerikai elit egyetem oktatója figyel fel nemzetközi tanulmányi versenyen vagy diákolimpián. De több neves felsőoktatási intézmény toborzói a budapesti topgimnáziumokban – például az ELTE gyakorlóiskoláiban vagy a Fazekas Gimnáziumban – is rendre megjelennek, képzési lehetőséget ajánlva a legtehetségesebb végzősöknek.

Tandíjmentesség azonban senkinek sem jár automatikusan. Lévai szerint a brit elit egyetemeken tanuló magyar hallgatók általában az ottani diákhitelből fizetik a 6–9 ezer fontos éves tandíjat. Ritkán fordul elő, hogy egy-egy diák már végzős középiskolásként olyan ösztöndíjat szerez, amely a felsőoktatási képzési költségeit részben vagy egészben fedezi. Angliánál nehezebb a helyzet az Egyesült Államokban, ahol magyar tanulók nem vehetnek fel diákhitelt, viszont nyolc-tíz elit egyetemen kiemelkedő sport- vagy tanulmányi eredménnyel komolyabb ösztöndíjakat, akár teljes tandíjmentességet is kaphatnak a külföldi diákok.

SZABÓ FRUZZSINA

Ez lenne a magyar út is a legjobb 200-ba? Az egyik lehetőség kétségtelenül a külföldi diákok és tanárok idecsábítása, a másik az egyetemi kutatásra fordítható pénzek nem is csekély növelése. A mindhárom rangsorban az első száz között található Helsinki Egyetem éves költségvetése 2014-ben 715 millió euró volt, azaz mintegy 220 milliárd forint, míg az ELTE ennek a hetedéből élt. De mindkét út hosszú évek fáradságos munkájával hozhat eredményt, rövid távon nincs hatása.

Maradhat tehát a trükközés. Összeköltöztetni például egyetemeket, mint ez az ELTE és a Semmelweis esetében már felmerült. A legújabb hírek szerint az Emberi Erőforrás Minisztériuma egy keretmegállapodást kötne a Magyar Tudományos Akadémiával (MTA) a kutatóintézetek és egyetemek együttműködéséről, de az is elképzelhető, hogy a felsőoktatási államtitkárság előveszi korábbi tervét, miszerint a természettudományos, illetve orvosi kutatóintézeteket az egyetemekhez csatolná. Ezzel egy csapásra jelentősen megnőne az esélye jobb helyezésnek a rangsorokban, hiszen a kutatási potenciál növelése, illetve az akadémiai intézetek kutatási teljesítménye megalapozná ezt. Információink szerint egyébként éppen az ELTE járhatna rosszul, ha ez megtörténik, hiszen az sem elképzelhetetlen, hogy az MTA amúgy is komoly pénzügyi zavarral küszködő Természettudományi Kutatóközpontját a jelenlegi felsőoktatási államtitkár, Palkovics László anyaegyeteme, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) vehetné át. Ezzel az egy húzással a BME könnyen beelőzhetné a többi magyar tudományegyetemet a ranglistákon.

Rektorok mondják

Bódis József, Pécsi Tudományegyetem, a Rektori Konferencia elnöke:

Bódis József
© Túry Gergely

A rangsorolás sokkal közelebb áll a média világához, mint a felsőoktatás tényleges teljesítményéhez. A listák nem egységesek, s nem is mindig nyilvános módszertannal és nem is egyértelmű adatbázisokkal dolgoznak. Ha azonban megnézzük a nemzetközi élmezőny tagjait,

akkor összességében azért reális eredmény rajzolódik ki. Mindenesetre még valósabb képet adna, ha a kutatási tevékenység és a nemzetközi beágyazottság mellett megjelenne az oktatás és a tanítás minősége, a tudástranszfer sikeressége és hozzájárulása a regionális növekedéshez. A minőség és siker pedig nagymértékben összefügg a finanszírozás kérdésével. Ezért ideje lenne azt is megnézni, reálisan mire lehet képes a magyar felsőoktatás és benne a PTE, hiszen hihetetlen aránytalanságok tapasztalhatók az elvárások és a tényleges lehetőségek között. A PTE is szeretne javítani a pozícióján, de hibás döntések sokaságához vezethet, ha a siker mércéjének csak a rangsorokat tekintjük. Az egyetemi fejlesztéseket ezért elsősorban az erősségeinkhez igazítjuk, mint például az idegen nyelvű orvosképzés.

Sok szakmai problémát látok a rangsorokban, de az egyetem nem teheti meg, hogy figyelmen kívül hagyja őket. Például az oktatás minősége vagy a társadalomtudományi teljesítmények a rangsorokban alig számítanak, ezek ugyanis a publikációs adatbázisokban kevéssé szerepelnek. Évtizedes probléma, hogyan lehet mérni a bölcsészek vagy társadalomtudósok teljesítményét. Egy intézmény rangsorra optimalizálása veszélyes, a szakmai munkának, stratégiának nem lehet ez az alapja. Viszont a stratégia

megalkotása során arra is figyelni kell, hogy az intézményfejlesztés ne rontson a helyezésünkön, ne a rangsorokkal ellentétes úton induljunk el. Formális intézkedéssel, érdemi együttműködés nélkül, csak rangsorhelyezés miatt átszervezéseket – egyetem-összevonásokat – csinálni nem érdemes.

hirdetés

“Fogyatékos ember vagyok, és tökéletesen el tudom végezni a munkámat.”

Budapest mellett 5 vidéki városban nyílik újra lehetőség, hogy fogyatékos emberek egy napra kipróbálhassák álmaik munkáját a fogadásukra nyitott munkahelyeken.

hirdetés

“Fogyatékos ember vagyok, és tökéletesen el tudom végezni a munkámat.”

Budapest mellett 5 vidéki városban nyílik újra lehetőség, hogy fogyatékos emberek egy napra kipróbálhassák álmaik munkáját a fogadásukra nyitott munkahelyeken.

CIKK MEGOSZTÁSA

CÍMKÉK

Panorama Bay

Garantált legjobb ár

[Booking.com](https://www.booking.com)

hirdetés

tegnap · MTI / hvg.hu

Csütörtökön csak szépen nyugisan, 900 helyen fognak traffipaxozni

Totális akcióba küldi a rendőrség valamennyi mobil sebességellenőrző-készülékét csütörtökön. 874 helyen fognak mérni.

tegnap · hvg.hu

Ellenzavazat nélkül választották a századvéges Lánctit a Corvinus élére

Egyedüli pályázó volt a rektori posztra a Századvég vezetője, akit három érvénytelen szavazat mellett megválasztottak...

 veddvelem

 veddvelem

hirdetés

13 órája · hvg.hu

A hideg reggelt napos idő váltja

A hétvégétől azonban egyre hidegebb lesz, esőre és szélre is számíthatunk.

9 órája · hvg.hu

A Political Capital nyilvánosságra hozta tanulmányait

A most közzétett, a Nemzetbiztonsági Hivatal megbízásából készült tanulmányok kizárólag a radikalizmus 2006 és 2009...

tegnap · hvg.hu

Így alázza le egy 100 éves Ford modell a modern terepjárók videó

Bármelyik mai gép irigykedve nézheti, mi a T-modell felfüggesztése.

A CÍMLAPRÓL AJÁNLJUK

Meghalt Prince

Csütörtökön kora este érkezett a hír, hogy meghalt Prince. A globális popszcénában nagyon nagyra tartott és sikeres énekes-zenész 57 éves volt.

| Búcsú a szuperszártól - Prince magyarországi koncertje- Nagyítás képgaléria

A kormány már felkészült a terrortámadásra. És ön?

A kormány dolgozik a terrorveszély jogi hátterének kialakításán, a lakosság informálása azonban kimaradt a s...

Műelemzés: akkor, amikor

Olaszországba indultak a migránsok, az utazás nem úgy ért véget, ahogy s... volna. Ahogy az M1 tudósít. Vélem...

Mégis, mit tudhat egy 75 forintos laptop?

Kipróbáltuk a Lenovo legújabb notebookját, amely hibrid és karcsú kivitele ellenére elképesztő teljesítménnyel rendelkezik, persze nem is adja olcsón magát.

[Írjon nekünk](#) [bolt.hvg.hu](#) [Hirdetési információk](#) [Impresszum](#) [Mobil nézet](#) [Tablet nézet](#)
HVG Kiadó Zrt. © 2016 – v 5.6.864.394

szolgáltatónk a